

דרכי דניאל

פרשת בהר
בחקתי
אייר תשפ"ה

לע"נ הבחור הקדוש דניאל ויפליך הי"ד

"וַיֹּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר" (ויקרא כה, א')

וברש"י – מה עניין שמיטה להר סיני, אלא מה שמיטה נאמר כל פרטיה ודקדוקיה מסיני, אף כל המצוות נאמרו מסיני.

ועוד יש לבאר לפי שהר סיני ומצות שמיטה ויובל מזכירים זה את זה. כשם שלפני מעמד הר סיני ספרו שבעה ימים ואחר כך שבעה שבועות, וביום החמישים קיבלו את התורה וקידשו את ההר, ונשמע קול השופר כנאמר "ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד". כך מצות שמיטה לאחר שבע שנים, ואחרי שבע שמיטות שנת החמישים – שנת היובל, ומקדשים את שנת היובל ותוקעים בשופר. לכך מצות שמיטה ויובל הם זיכרון למעמד הר סיני וקבלת התורה. (כלי יקר)

"וּשְׁבֹתָה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ" (ויקרא כה, ב')

מהו לשון 'שבת לה' שנאמרה כאן? ויש לבאר כי בשבת רגילה אף שאדם שובת ממלאכתו אך האדמה ממשיכה להצמיח תבואה גם ביום השבת, כי זה מדרך הטבע שיגדל בשבת. ומשום כך אמרה תורה שחודש קודם שנת השמיטה יפסיק ממלאכתו ואז האדמה מעלה עשבים ומה שגדל בשנה השביעית אינו לרצון הבעלים.

והנה בשש שנים יוצא 312 שבתות (כיון שבכל שנה יש 52 שבתות), ואם נוסיף 7 ימים טובים לכל שנה יעלה 42 ל- 6 שנים, ויחד יעלה ל- 354 יום כמנין שנת השביעית [בשנה רגילה יש 354 ימים], שבה האדמה שובתת כנגד כל אותם שבתות וימים טובים בהם האדמה עבדה בשבתות וימים טובים. וזה שנא' "ושבתה הארץ שבת לה" – שתשבות על מה שעבדה כל השבתות וימים טובים. (ר' יהונתן אייבשיץ)

"וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגָּה יָדוֹ וּמָצָא כֶּדִי גְּאֻלָּתוֹ" (ויקרא כה, כו')

כאן רמז על מידת הביטחון בהקב"ה, שאדם שמרגיש בנפשו שאין לו גואל ומכר משום בשר ודם ומשליך את יהבו ובטחונו רק על הקב"ה אז יהיה סמוך ובטוח כי בסופו "תשיג ידו, ומצא כדי גאולתו" ויגאל מצרתו. (חתם סופר)

"את שַׁבְּתֵי תִשְׁמְרוּ וּמִקֳּדְשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'" (ויקרא כ"ו, ב')

כאן יש רמז שיזהרו ממחלוקת וקטטה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בשבתות ובימים טובים שהוא זמן שמתכנסים בו רבים ויכולים לבוא חס ושלום לידי מריבה. (צרור המור)

"וְכִי יִמּוֹךְ אֶחֶיד וּמָטָה יָדוֹ עַמּוּךְ וְהַחֲזִיקָה בּוֹ" (ויקרא כה, לה')

פסוק זה בא לומר שגם אם לנותן אין מספיק לעצמו, ובכל זאת הוא נותן צדקה לחבירו הרי זו מעלה גדולה, לפי שמראה שמשתתף באמת בצערו של חבירו העני ואוהב אותו. וזה הביאור בפסוק זה "ומטה ידו עמוך" שגם לך חסר, ומכל מקום אתה מתאמץ "והחזיקת בו". ועל זה מביא המדרש כאן את הפסוק "אשרי משכיל אל דל ביום רעה" שגם ביום שרע לנותן – אז "ימלטהו ה'", כי גדולה מעלת הצדקה באופן זה. (כתב סופר)

"וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם" (ויקרא כו, ד')

וברש"י בשעה שאין דרך בני אדם לצאת, כגון: בלילי שבתות.

יש לבאר על פי מה שמסופר בגמרא בתענית (כד:): על ר' חנינא בן דוסא שהיה מהלך בדרך וירדו גשמים התפלל להקב"ה שהגשמים מפריעים לו מיד פסקו הגשמים עד שהגיע לביתו. והנה כוחו של ר' חנינא שהיה צדיק יסוד עולם ועשה רצונו של הקב"ה לכן הקב"ה נהג בו מדה כנגד מדה כנאמר "ותגזר אומר ויקם לך".

ובזמן שכל עם ישראל ילכו בחוקות התורה כנאמר "אם בחוקותי תלכו" ויהיו צדיקים גמורים כדוגמת ר' חנינא אימתי יוריד הקב"ה גשמים הרי בזמן שכל אחד ילך בדרך מיד יפסק המטר. לכך רק בזמן שכל ישראל יהיו בבתייהם כדוגמת לילי שבתות ירדו גשמים בשפע כי כולם יהיו מרוצים בכך. (גן רוה)

"וְהָיָה עֲרֶכְבְּךָ הַזֵּכֶר.. חֲמִשִּׁים שָׁקֶל.. וְאִם נִקְבָּה.. וְהָיָה עֲרֶכְבְּךָ שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל" (ויקרא כז, ג, ד')

ענין הזכר 50 והנקבה 30 כתב בשל"ה הקדוש רמז לזה לפי מה שכתוב איש ואישה זכו שכינה ביניהם, ושם הוי"ה שוכן ביניהם, והבעל הוא כנגד האותיות י' וה', והאשה כנגד ו' וה'. ואם בן הביאור הוא שהבעל שיש לו י' פעמים ה' עולה ל-50, והאשה שיש לה ו' פעמים ה' עולה ל-30.